

Téma: Vztah příjmů a výdajů státního rozpočtu

Předmět: Ekonomie

Zaslal(a): R690

Vztah příjmů a výdajů státního rozpočtu

- rozdíl mezi příjmy a výdaji
- vyrovnaný státní rozpočet příjmy = výdaje
- nevyrovnaný státní rozpočet příjmy \neq výdaje
- Aktivní - Příjmy > výdaje = rozpočet přebytkový
- Pasivní - Příjmy < výdaje = rozpočet schodkový (deficitní)

OTÁZKA VYROVNANOSTI STÁTNÍHO ROZPOČTU

- problematika fiskální nerovnováhy, dva základní přístupy k realizaci fiskální politiky, oba odmítají velké státní dluhy

Keynesiánský přístup

- fiskální politika může být nástroj ovlivňování agregátní poptávky
- pokud je ekonomika ve stavu nedostatečného využití výrobních faktorů lze zvýšit veřejné výdaj a snížit daně – podpoří se agrární poptávka – rychlejší dosažení produkce.
- předpokládá, že rozpočtové deficity budou kompenzovány ve fázi rozmachu NH, deficit se časem srovná
- upozorňuje na růst úrokových sazeb – pokles investic

Fiskální monetarismus

- odmítá úlohu státu při stabilizaci poptávky (Chicagská škola)
- veřejné statky jsou efektivněji poskytovány veřejným sektorem nežli soukromým
- schodek se vyvíjí úměrně růstu peněžní zásoby, varuje před růstem inflace

Obě metody odmítají dlouhodobý nevyrovnaný rozpočet a připouštějí, že krátkodobý může podpořit ekonomiku (ale ovšem pouze v případě startu ekonomiky dané země). snaha o udržení vyrovnaného státní rozpočtu.

Pozitiva – omezení růstu výdajových programů

Negativa – znemožnění dokončení rozsáhlejších investičních akcí

Funkcionální přístup = otázka vyrovnanosti SR je podřízena účelu, kterému mají výdaje sloužit.
– nepřetržité narůstání státního dluhu

Možnosti řešení deficitu SR

Domácí dluh je bezpečnější, není nad cizí nadvládou.

- **Emise nových peněz** - jednorázové zvýšení peněžní zásoby – do oběhu se dostává více peněz, jde o emisní financování deficitu státního rozpočtu, vede k inflaci
- **Úvěr v ČNB** - krytí deficitu úvěrovou emisí, zvýšením peněz v oběhu, vede k inflaci a růstu cen
- **Emise státních dluhopisů** - ve vyspělých zemích
- **Výnosy z prodeje státního majetku, státních aktiv, zvýšení daní**

STÁTNÍ DLUH

- Vzniká úhradou schodku/deficitu SR
- přechodný – výkyvy hospodaření státu v běžném rozpočtovém období. Kryje nesoulad příjmů a výdajů
- dlouhodobý – trvajících deficitní hospodaření (nahromaděné schodky SR)

Příčiny

- výdaje i příjmy
- malé příjmy
 - nedostatečná daňová základna, co se daní a velikost sazeb
 - neadekvátní sazby daně (nízké nebo příliš vysoké)
 - výběr daní (úroveň daňové služby)
- příliš velké rozpočtové výdaje
 - **nejčastější příčina schodku SR**
 - nárůst mandatorních výdajů (budování „blahobytu státu“). Snížení je pak politicky neproveditelné.

Vznik

- **vnější, externí dluh** – půjčka ze zahraničí – splácí se jistina i úrok + jiné ekonomické a politické požadavky věřitele
- **vnitřní, interní dluh** – půjčka od domácích subjektů – hradí se jistina i úrok – státní obligace a státních pokladní poukázky

Státní obligace – cenné papíry – střednědobá (do 5 let) nebo dlouhodobá (10 a více let) splatnost. Jsou hlavním nástrojem řízení dlouhodobého státního dluhu. Vyšší úrok.

Státní pokladní poukázka – krátkodobé cenné papíry – pokud lze uhradit do 1 roku, doba splatnosti 3, 6, 9 nebo 12 měsíců. hlavním nástrojem řešení přechodového státního dluhu

Posuzování velikosti

- podíl na HDP v % – lze posoudit likviditu ekonomiky a držeb investorů
- podíl placených úroků z dluhu na HDP – velikost úroků, dluhu
- podíl dluhu v rukou veřejnosti na HDP

pokud dluh roste, ale podíl na HDP klesá – způsobuje to inflace (projevuje se jako forma snižování dluhů). Reálné hodnoty dluhu na HDP klesá.

Dopady na ekonomiku země

- míra inflace, přenášení břemene na budoucí generace, vytěšňování soukromých investic

Splacení

- veřejný dluh není nutné splatit, otázkou je placení úroků
- splatné dluhopisy – splaceny novými dluhopisy – dluh je refundován (nové dlužné závazky)

Velikost úroků

- dlužíme sami sobě – úroky se platí z daní daňových poplatníků – peníze se jím částečně vracejí zpět
- daně z nichž se platí úroky jsou břemeno
- ztížené manévrování – podílem daní k financování státního dluhu jsou omezeny oblasti státu – měnová a fiskální politika – má vliv na ekonomický růst

Břemeno pro budoucí generace

- daně – omezení blahobytu současné generace, budoucí nezatěžuje. Přesah generace
- domácí půjčka – stažení zdrojů z úspor – současná generace se nezatěžuje. Budoucí generace bude mít nižší důchod. Přesah generace.
- zahraniční půjčka – břemeno ponese následná generace. problém mezigenerační spravedlnosti

Vytěšňování investic

- z úspor financovat – investice? nebo dluh?
- zvyšuje-li se deficit pak roste poptávka vlády po půjčkách, roste tak úroková míra, ale ta odrazuje od investic

Světový kapitálový trh

- zvýšená celosvětová úroková míra
- příliv zahraničního kapitálu

Mobilizace úspor

- kladný vliv – slouží-li získané prostředky k financování investic, nikoli úhradě běžných výdajů

Řízení SD -rozsáhlé roční operace refundace

- **Rozhoduje doba splatnosti.** Čím je kratší, tím je roční objem refundace vyšší.
Restriktivní trend-prodlužování splatnosti, expanzivní – zkracování.
- **Minimální úroky** (očekávaný vývoj). Záleží na:
 - velikosti dluhu
 - velikosti úrokové sazby
 - inflaci
- **Snížení nákladů na obsluhu dluhu** (tedy vše mimo úroky-je nejpodstatnější)
 - regulace úrokové sazby – vlivem na emise peněz
 - emise peněz, půjčka ČNB, monetizace by však vedla k poptávce/inflaci